https://doi.org/10.33919/cccnbu.24.1.21

УЧЕБНО-ТВОРЧЕСКА ПРАКТИКА (ПЛЕНЕР) – ОСНОВЕН МЕТОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО РИСУВАНЕ И ЖИВОПИС

Ралица Мирчева

Нов български университет

Резюме: Основен метод в обучението по рисуване и живопис е учебно-творческата практика (пленер) извън университетска среда. Провеждането на пленер е препоръчителен в творческия процес за учебната програма на бакалавърски програми „Визуални изкуства“ и „Графичен дизайн“ и магистърски програми „Живопис“ и „Архитектура“ на НБУ. Организирането на учебната програма в тези лекции включва конкретни теми и задачи, свързани с композиция, перспектива, използване на различни живописни техники за изпълнение при рисуване на открито. Пленерът се провежда през есента или пролетта в градове с богата история, впечатляваща архитектура и природа.

Ключови думи: живопис, методи на обучение, пленер

EDUCATIONAL AND CREATIVE PRACTICE (EN PLEIN AIR): THE MAIN METHOD IN DRAWING AND PAINTING TRAINING

Ralitsa Mircheva

New Bulgarian University

Abstract: The main method in teaching drawing and painting is a teaching-creative practice outside the university environment. Conducting en plein air is recommended in the creative process for the curriculum of the BA programmes in Visual Arts and Graphic Design and the MA programmes in Painting“ and Architecture at NBU. The course curriculum includes specific topics and tasks to perform related to composition, perspective and various en plein air techniques associated with outdoor painting. En plein air takes place in autumn or spring in cities with a rich history, impressive architecture and nature.

Keywords: painting, teaching methods, plein air

Учебно-творческа практика, извън ателиетата по рисуване, е основен метод в обучението по рисуване и живопис, в преподаването и лекциите за специфична подготовка. Тя е препоръчителна и в творческия процес за учебните програми по изобразително изкуство в бакалавърските програми „Визуални изкуства“ и „Графичен дизайн“ и магистърските програми „Живопис“ и „Архитектура“ на НБУ. Провеждането на учебната програма в тези лекции, включва конкретни теми и задачи за изпълнение, т.е. рисуване на открито. Следвайки методите на обучение, съдържанието се изготвя от преподавателя по рисуване и живопис в гореспоменатите програми – доц. д-р Ралица Мирчева. „Всяка лекция трябва да се различава по своята плановост и организация в различните курсове на преподаване и да има поставени задачи“ (Мирчев 2015, 186). Учебната материя по живопис се провежда във формата на пленер, който се осъществява извънуниверситетска среда, есенно или пролетно време, в градове с богата история, впечатляваща архитектура и природа.

Творческите лекциите, проведени извън НБУ, които са представени в настоящия доклад са вследствие съвместните проекти – пътуващи семинари, които са проведени с департаменти и програми на НБУ като БП „Музика“, БП „Приложни чужди езици за администрация и управление“ (на англ. ез. и втори чужд език), БП „Русистика“, МП „Танцово изкуство“. Водещи преподаватели са проф. д-р Татяна Фед, доц. д-р Мария Нейкова, доц. д-р Ирина Георгиева, гл. ас. д-р Маргарита Кръстева, гл. ас. д-р Милка Хаджикотева. В тези пътуващи семинари, се провежда полезен диалог между преподаватели и студенти, посветен на учебното съдържание. „Той налага екипна работа. Това дава възможност за сътрудничество и връзка, обмяна на идеи и гледни точки, като по този начин се разнообразяват традиционните творчески разговори“ (Мирчев 2019, 30).

Няколко са пътуващите семинари и пленери, които се осъществиха през годините, съвместно с колеги от другите департаменти в НБУ. Определено посещенията на историческите градове в страната, предизвикват интерес сред студенти и преподаватели. Те обогатяват впечатленията им. Студентите се запознават в детайли с посетеното място, исторически фигури и художници, родени в този край, както и получават насоки в практическата творческа част при посещението от преподавателя. „В планът на лекцията трябва да се предвиди и продължителността на теоретичната част на лекцията, корекциите на преподавателя и активността на студентите в учебния процес.“ (Мирчев 2015, 187).

Пътуващите междудепартаментни семинари и пленери, започват с посещенията на Биенале на карикатурата в Музея на Хумора и сатирата и етнографски комплекс „Етъра“ в Габрово; Рилския манастир, по повод Денят на будителите и музеи и галерии в Казанлък. Акцентът във всеки един семинар е историята, традицията, вдъхновяващите исто-

рически личности на България. След завръщането от всеки един пленер, студентите, участвали в него, подготвят изложба със свои графични и живописни творби в експозиционните пространства на НБУ.

Първият пленер беше в Габрово и местността Етъра през 2018 г. Посетен беше Музея на хумора и сатирата, както и Биеналето на карикатурата, с включена лекция с история на музея и характерните обичаи в този край. По това време бе експонирана изложба, посветена на карикатурата. Представени бяха творбите на български и чуждестранни художници, които впечатлиха със сюжетите, графичните и живописни техники.

След впечатленията, които събраха студентите, пътуващият семинар, отпътува към етнографския музей „Етър“, който е обявен през 1971 г. за паметник на културата. Интерес предизвика разглеждането на занаятчийската улица, която съдържа близо 16 къщи и дюкяни на балканската възрожденската архитектура. Различните работилници от старо време, дадоха допълнителен стимул на студентите от бакалавърска програма „Визуални изкуства“, модул „Живопис и стенопис“, да започнат със своите графични и живописни ескизи на място (ил. 1а и ил. 1б). Техниката, която използваха, бе акварелни бои, която позволи живото и ефектно полагане на живописните петна. В следващите часове, бяха нарисувани няколко акварела, които пресъздадоха пейзажи с архитектурни обекти от музея на открито. След завършване на пътуващия семинар, студентите представиха творбите си в НБУ (ил. 2).

Изложбата „Вдъхновение от Етъра“, показа резултат от впечатленията на студентите от БП „Визуални изкуства“ от архитектурно-етнографски комплекс Етъра край Габрово. Те взеха участие в пътуващия семинар „Възрожденския свят на българите“. Изложбата акцентира върху архитектурата и битът на Габрово и района през втората половина на XVIII век и началото на XIX век. В различни живописни и графични техники бяха претворени архитектурните ансамбли и занаятчийски работилници (ил. 3).

Следващият пленер, който се проведе, беше през следващата година 2019 г., когато бе посетен в Деня на народните будители – Рилският манастир „Свети Иван Рилски“. Той е, сред най-значимите културни паметници на България. Отново студенти и колеги бяха впечатлени от историята, архитектурния ансамбъл и стенописите му. Лекцията, която се проведе за символът на страната ни, включен в „Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО“, беше от д-р Димитър Василев, историк от Националния исторически музей в София (ил. 4). Последваха посещенията на Музея към Рилския манастир, църковно-исторически музей, иконна галерия.

В Църковно-исторически музей, студентите разгледаха първите книги, написани от Неофит Рилски. Силно впечатление направи Рафаиловият кръст, изработен от монах Рафаил, представляващ уникална

творба на българската миниатюрна дърворезба. Иконната художествена галерия, е другото интересно място в манастира, като в нея са изложени икони и портрети на игумени от богатия му фонд, които са от периода XVIII–XIX век. Участниците на пленера изкачиха Хрельовата кула, както и параклисът „Преображение Господне“ до нейния последен етаж (ил. 5).

Последва избор на интересни места за скициране на избраните от студентите, архитектурни забележителности в историческия комплекс. Графичните ескизни творби на този семинар преобладаваха като брой, живописните картини също претвориха красотата на Рилския манастир през есента (ил. 6).

Изложбата на тема „**Рилският манастир – творчески импресии**“, се проведе при широк интерес от студенти, колеги и гости на НБУ. Тя бе резултат от впечатленията на студентите от БП „Визуални изкуства“ при посещението на Рилската света обител – един от емблематичните културни паметници в България (ил. 7).

Последният пленер, беше проведен през май 2023 г. с посещение на Казанлък. Градът е един от емблематичните културни центрове, известни с българските традиции, свързани с маслодайната роза. Студентите имаха възможност да разгледат, да се вдъхновят и предадат усещанията си от мястото, в своите картини, посветени на розобера и българската роза дамасцена. По време на пътуващия семинар, бяха посетени символни места за града, като Казанлъшката гробница – световно наследство на ЮНЕСКО, музеите на класиците в българската живопис, художниците Дечко Узунов, Ненко Балкански, Художествената галерия – Казанлък, музея на розите и розариума в града.

Вернисажът на изложбата „Долината на розите – творчески импресии“, проведен в художествена галерия „УниАрт“ на 20.12.2023 г., е последващ резултат от впечатленията на студентите от майнър програма „Живопис и стенопис“ на БП „Визуални изкуства“ при посещението на Казанлък и „120 години празник на розите“ 2023 г. (ил. 8). Картините във вернисажът, предшестват последваща изложба, която ще бъде представена в началото на 2024 г. Творбите показват интересния творчески поглед, посветен на розата и розобера, претворени в различни живописни техники, като сред тях има и представен батик (рисуване с восък върху коприна), (ил. 9). Оригинални композиционни и цветови решения, колажни техники, различни съчетания с нетрадиционни материали са акцент в изложбата (ил. 10).

Пленерните изяви, се съчетават успешно и пълноценно с пътуващите семинари. „Наложителен момент в преподаването е, поддържането на продължителен интерес и аргументация у студентите към обучението.“ (Мирчев 2019, 29). Изнесеното обучение в екстериорна среда „ни дава възможност за непосредствен контакт с извора…“ (Кръстева-Стойчевска 2023, 186) и е вдъхновение за младите творци. Тази част

от лекциите по рисуване и живопис представлява полезен и пълноценен момент в обучението сред студентите, изучаващи изобразително изкуство в програмите в НБУ.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Кръстева-Стойчевска, М., 2023. Основни правила при проучването и записването на български танцов фолклор на терен, В Сборник „Кроскултурна комуникация“, Аскони-Издат, С. 2023, ISBN 978-954-383-150-0

Мирчев, М., 2015. Основни аспекти и организация в преподаването по скулптура, В: Сборник „Мениджмънт и маркетинг в изкуството“, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, ISBN 978-619-202-131-3

Мирчев, М., 2019. Скулптура, монография, ИК „Гутенберг“, ISBN 978-619-176-114-2

Списък на световното културно и природно наследство (онлайн). [Прегледан на 5 януари 2023]. Достъпен на: https://bg.wikipedia.org/wiki/Списък_на_световното_културно_и_природно_наследство_на_ЮНЕСКО

Ил. 1а. Студенти в етнографския музей „Етър“, 2018 г.

Ил. 1б. Студенти в етнографския музей „Етър“, 2018 г.

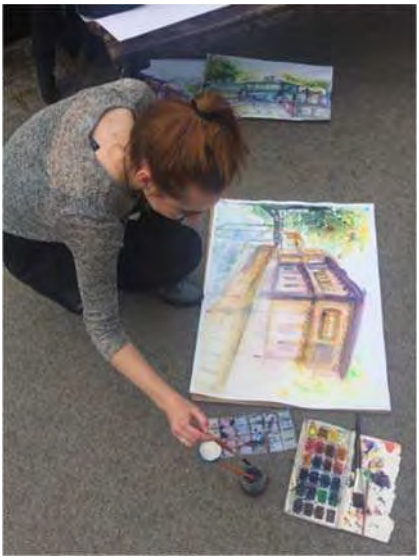

Ил. 2. Пейзажи в акварелна техника,
етнографския музей „Етър“, 2018 г.

Ил. 3. „Възрожденски къщи от Етъра“ I и II,
акварелна техника, размер 50/35 см
Надежда Андрова, майнър студент 3 курс „Живопис и стенопис“,
БП „Визуални изкуства“, Департамент „Изящни изкуства“, НБУ

Ил. 4. Лекция, посветена на Рилския манастир, 2019 г.

Ил. 5. „Хрельовата кула“, туш и перо, 2019 г.
Бояна Несторова, студент 3 курс, БП „Визуални изкуства“

Ил. 6. Александра Стоянова, студент 1 курс, БП „Визуални изкуства“

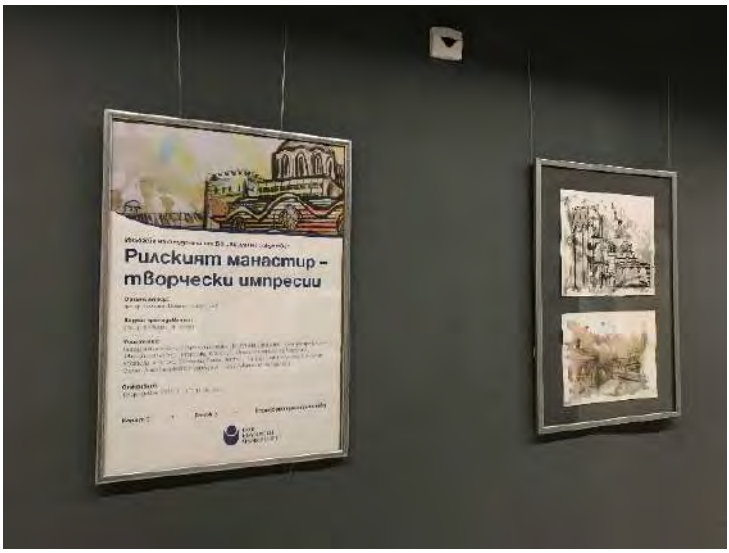

Ил. 7. Изложба на тема „Рилският манастир – творчески импресии“, експозиционно пространство, 5 етаж, 2 корпус, НБУ

Ил. 8. Вернисаж „Долината на розите“, представен от доц. д-р Ралица Мирчева в галерия „УниАрт“, НБУ

Ил. 9. Рисуване с батик техника на Валентина Антонова, 3 курс, майнър студент „Живопис и стенопис“, департамент „Изящни изкуства“, НБУ

Ил. 10. „Казанлъшки рози“, батик, 50/70 см. Валентина Антонова, 3 курс, майнър студент „Живопис и стенопис“, департамент „Изящни изкуства“, НБУ